



ציון - כן, אבל לא ציונות

דים הנאורים. שמעו על כך בנות האיטט-אנד, והחלו לבוא הנה כדי לפגוש את בני האמסטד. שמעו על כך בני האיטט אנד, ובאו הנה לפגוש את בנות האמסטד. עכשיו באים הנה בני איטט-אנד לפגוש את בנות איטט-אנד — אך מדוע חייבים הם לשם כך לכתת את רגליהם עד האמסטד?

יכולתי להבין איתו. תארו לכם שעולה חדש ממעברת כורר דאני יפרוץ למסיבה פנימית במשמר-העמק. אך המשל אינו נכון. בכל איפן, יכולתי להבין שכל שה-הודי הוא יותר אנגי לי, כך הוא יהודי יותר טוב ומכובד.

תוך שנתים או שלוש מסוגלים היהודים להקים להם גטו מרצון בכל עיר ובכל כרך. לעיני אני רואה כיצד נהפך הסוסי-קוטג', שכונה קטנה ונחמדה לא הרחק מהאמסטד, לגטו יהודי. היהודים אוהבים משום מה לגור איש בקרבת רעהו. גם האנגלים, כן. חוץ מזה, היהודים מוכנים לשלם מחיר מפולפל כדי לגור לא ש בקרבת רעהו. על כך אני רואה יום יום מודעות חדשות המבשרות כי בית זה זה עומד למכירה. כדאי לאנג'לים למכור את בתיהם הישנים במחיר נאה ולעקור לסיביר טהורה יותר. וזהו אחד הדברים השומרים על הקיום היהודי בגולה. אמנם כל אחד ח, לומר ועובד בחברה "גויית", אך בערב הוא חוזר לביתו בשכונה היהודית, מחוץ לזה שהוא משתדל להתחתן עם בני עמו.

ירושלמים ממוסקבה

מישהו כחב אותי למסיבה פרטית אצל צעירה ישראלית שהתחתנה עם שטרר בריטי לשעבר. מצאתי כאן שני בוכרים, ילידי-ירושלים, הטוענים שהם ממוסקבה, ושתי צעירות אנג'ליות בלונדון שהיו חביבות לקהל. הבוכרים טענו שאמנם הם יושבים כאן שמונה שנים, אמנם קיבלו תנינות בריטיות ולא התגייסו לצבא בזמן מלחמת-העצמאות, אבל הם עושים למען המדינה הרבה יותר. לא שאלתי מה הם אמרו שאצלם בית ציוני. צעירים חביבים. הם אמרו שהיו רוצים לבקר באיץ, אבל מחזקים שיקחו אותם לצבא. אבל הם יודעים את כל שירי ציון. הצעירה הישראלית, משכונת-הפועלים בירושלים, ביקשה מהם לשיר ענגיה וסוסה. הם שרו, זרועותיהם כרוכות על המני הבלונדיות, ובעיני הישראלית ניקח דמעות. אם אשי כחן ירושלים, עגלה וסוסה, תשכח ימינו.

לכן לא התפלאתי כאשר ראיתי בבית החולים היהודי אחיות גרמניות, כושות וערביות מזדקפות לעמידת דום כאשר שרו את התקווה. חף סוף הן אינן נתינות אנגליות, מותר להן לשיר המנון זה. איפה ואיפה מהבהב פה שביב ציוני, ובמנו עיני ראיתי ושמעתי מדריכה ממשמר-העמק מויפת על חליל נעימות מחול וכמה צעירים טובים מוסיף לחולל על במה באולם ריק לבד צה, באחת המסיבות העלובות שאיתי מעודי, אך למען כבוד ציון לא שאלתי כמה זה עולה לנו ולא אומר על כך דבר. ונצח ישראל לא ישקר.

וכשם שחיתה היהדות עד עכשיו ללא ישראל, כך תמשיך לחיות, לפחות בבית-הכנסת הרפורמי בסנט. ג'והנס ווד בלונדון.

נחנייה המלכה

בשעת ההפסקה ניגשה אלי זקנה אחת ושאלה אותי אם נכון שבישראל לא כולם מתפללים. עשיתי תעמולה רעה לישראל ואמרת שבישראל לא כולם מתפללים. הזקנה נבהלה ואמרה שאם כך אנחנו לא יהודים. לעומת זאת ניגש אלי צעיר אחד, לאחר ששרו את התקווה, והסביר לי שלדעתו אסור לי שיר את התקווה, מפני שסוף סוף איננו נחנייה המלכה, ועל שדה הקרב נמות למען המלכה ואיך יכולים אנחנו יחד עם זאת לשיר המנון זה, המנונה של מדינה אחרת? הרעתי איתו ואכרתו שגם אצלנו בישראל נשמעות דעות כאלה, ואולי במשך הזמן נחליף את ההמנון.

פגישה זאת לא ריחנה את צמאוננו לדעת יותר על החיים היהודיים. להיפך, כישראלי שכל מושגיו על הגולה הם אקראיים בלבד, החלשתי לטות. בשהותי בחוף-לארץ, ולפתע את החידה — מהו סוד הקיום היהודי בגולה, ומה מחזיק את אחינו בני ישראל בגולה?

היה לי מורה-דרך נאור, יהודי אנגלי צעיר, המצהיר בגאווה שאינו ציוני, המתמצא להפליא בעניני ישראל ואפילו ביקר בה. ממנו נודע לי שראשוני היהודים באנגליה בזמן החדש היו יוצאי ספרד ופורטוגל, הללו נחשבים לאצולה היהודית המקומית, ורובם התבלבלו זה מכבר. כמה לורדים יהודים, כמו לורד סמואל, טועים שהם יהודים כפרדים, אף על פי שלדעה זאת אין שחר.

בשנות השמונים של המאה שעברה החלו להסתנן לאנגליה ראשוני המהגרים ממרח אירופה — משפל דלת-העם — הללו התיישבו בוייטצ'פל המפורסמת. אך זאת הייתה התחנה הראשונה בלבד. הדור השני, במידה שהצליח, עקר לגולדריס גרין — שכונה נקיה ונאה בצפון מערב לונדון, ושם שמר, לדברי מורה-דרכי הנאור, על אורח החיים הוייטצ'פלאי בכיסי הרבה יותר רציני של כסף.

הדור השלישי, שהתבסס עוד יותר ולא רצה לשמור על אורח החיים הוייטצ'פלאי, עקר להאמסטד — שכונה עוד יותר אריסטוקרטית, ולאחר המלחמה עזבו כמעט כל יושבי וייטצ'פל את צור-מחצבתם, עקרו לרבעים הרבה יותר מרווחים ונעשו אנג'לים כמעט לכל דבר, ואלה מביניהם שידם משגם מתחילים לפלוש בהדרגה לוסיטאנד — מרכז העשיר של לונדון.

חריס נוד שקצות

בינתיים, תוך כדי דיבור משך אותי מורה-הדרך הנאור אל מועדון המכבי, בו נערך אותה שעה הדאנסינג השבועי. על הקיר לא מצאתי שום כתובת בעברית, אך לא כעסתי. נסיתי לי דבר עברית עם מישהו מהנוכחים והתיאשתי במועד. פרצופים רקדו עם פרצופות, והיה ברור לכל עין שדאן לפיך אחד המוסדות המיוצגים ביותר של הקהילה היהודית. מקום מפגש לצעירים יהודים עם צעירות יהודיות, לכל תבואנה השקצות הביתה.

מורה-דרכי הנאור, שאמנם אינו מתייחס על יוצאי ספרד או פורטוגל אך בכל זאת הנהו אנגלי לכל דבר, קימט את שפי תיו בבזו. "רואה אתה?" אמר, "כאן, בהאמסטד, גרים יהודי עליזה פורקן למרצו שהצטבר, כהנס דויד בן-גוריון לחנות, שבר מיד כמה כלים כ" ברכת-שלום.

אנחה עמוקה

היתה זאת פרשה כן-גוריונית אופיינית: הוא קיבל עתונאי לראיון, אמר לו מה שאמר. כשפרסם העתונאי את הדו"ח, שהיה מלא גודוש דברי-בלע על חשבון יריביו השונים של בן-גוריון (ואה כתב העוון), הכחיש גם השמע על חשבון העתונאי.

קצת מצחיק להגיד "אחינו בני ישראל" כי המלה ישראל מתחרזת איך שהוא עם מדינת-ישראל. מה שיודעים אצלנו על אחינו הרחוקים הוא שהם נותנים כסף, שולחים חבילות מזון ושולחים אפידמיית לקרובים העניים, שנפגש חשקה לראות את העולם. מפעם לפעם באים כמה מהם כתיירים אר"צה, ומהם אף עולים, כדי שמספר היהודים היושבים באנגליה לא יעלה. 11 הסתדרויות ציוניות, המעסיקות כך וכך שליחים בשכר, עוסקות כאן בהעלאת 110 יהודים לשנה. יש בזה צד חיובי אחד — קל לחלק 110 ב-11.

הפגישה הראשונה עם יהודים, באשר הם יהודים, היתה לי בבית-הכנסת הרפורמי בסנט-ג'והנס ווד. קיבלתי הזמנה לאסיר פה, יום-עיון, על מועדוני-הנוער היהודיים. בית-כנסת רפורמי הוא משהו הורמה לכנסיה, אליו באים בשבת במכוניות יהודים חשופים להתפלל לצלילי העוגב. ואמנם, במשך כל יום-העיון יכולתי לשמוע מהאולם הסמוך את צלילי מרש החתונה של מנדלסון בוקעים מהעוגב — מה שקוראים אצלנו "יהדות ואישות". הקהל היה שקט ותרבורתי. על הבמה ישבה הנשיאות, מורכבת מכמה ג'נטלמן מכוירים ולידיים מכובדות לא פחות. המרצים עלו על הבמה, איש איש בתורו ובמועדו, וסיפרו על בעיות הקלובים היהודיים.

הקלובים הינם דבר חשוב מאוד — כי באנגליה כמעט אין הנוער-יועץ. מה שנקרא פעולה תרבותית או סוציאלית ב"נוער, נעשה כאן בקלובים. ומכיון שהאנגלים מרבים במוסדות אלה, מחרים מחזיקים אחריהם אף היהודים. מסמר יום-העיון לגבי היתה הרצאתי של רובאי צעיר אחד על "היהדות בק" לוב היהודי". כאן צפיתי לשמוע תשובה על שאלה שהציקה לי זה מכבר — מהי יהדות? ואמנם היה שכר לסבל ותי.

הפתרון: תפילה

מתוך הרצאה של 60 דקות התברר לי שנישואי-הערבות הם דבר מגונה, ולא ייעשה כן בישראל, כיוון שנישואים בתוך העדה הם אחד הדברים השומרים על צלם היהדות. ואחת המטרות הקדושות שמענן נוסדו הקלובים הללו היא למנוע הופעה זו. הדרם כן לכך הן פשוטות ביותר — להתפלל. הרבאבי האייך מאד בדברים על התפללה, הסביר את חשיבותה, ואמר שאפשר אפילו לספר לנוערים מפעם לפעם על ההיסטוריה היהודית. לא שמעתי מלה אחת — ישראל. כנראה שאין היא כלולה במושג "יהדות".

אחד מבין קהל השומעים שמע פעם, כפי הנראה, את המלה הזאת. הוא קם ושאל: מה בנוגע לציון? ציונות? אמרת? — שאג הרבי.

— לא ציונות — גנח השואל בקול ענות חלושה — ציון אמרתי.

— כך? נהם הרבאבי בשביעות רצון — ואני חשבתי שהערות על ציונות. מפני שיכולתי להעיר בהזדמנות זאת כמה השואל האומלל התאזר עוז ואמר: "ישראל היא מרכז החיים היהודיים".

יקנה עלי לתאר את המהומה שקמה בקהל בעקבות הצהרה עוינת זאת. אנשים לא האמינו למשמע אוניהם. הרבאבי אפילו לא מצא לכון לענות לשטות זאת. השקט הוחזר על כנו.

בי.ג'י. חנות החריסיה

משך שנה שלמה שרר שקט מופתי בחנות החריסיה של הפוליטיקה הישראלית. תחת הנהלתו של משה שרת התנהלו העסקים בצורה חלקה, ללא רעש מיותר — הממשלה עבדה, משכרים וסערות היו מעטות, אף פעם אחת לא בקעו קולות צרודים אל הרחוב. שולתי החנות התנהלו לשקט זה כאילו היה דבר מובן מאליה. השבוע, כשחזר לכי קור המנהל הקודם, למדו מחדש להעריך את גן-העדן שנראה עתה כאבוד. **השמצות, ועוד השמצה.** כמו פיל שנעצר משך שנה בגניחות והמבקש ברוח

מערכת הבחירות של מפא"י. ושחוק הפיל נטוי לשכור עוד הרבה עשרות כלים בחצי השנה הקרוב, נפלטה מגרונם אנחה עמוקה.

מדיניות למי עולה השמש?

ישראל מצאה את עצמה השבוע בחברה משונה: יחד עם קוריאה הדרומית ויפן היתה אחת משלושת המדינות היחידות שאר נשארו עומדות על המדרגות, ואשר הדלת הראשית לבנין נסגרה בדפיקה קולנית לפני אפן.

בבנין ישבו נציגי הודו, פאקיסטאן, בורמה, ציילון ואינדונזיה, הידועות כמדינות קולומבי, בוי, החליטו את מי להזמין לסעודה הגדולה * מפני שהברית ביניהן נוצרה בעיר קו ולומבו, בירת טיילון.